Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

8-йил чиқиши.
26 ИЮЛЬ 1973 й.
ПАЙШАНБА
№ 173 (2157).
БАҲОСИ 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТРИКОТАЖЧИЛАР ЗАФАРИ

БУГУН трикотаж фирмасининг коллективи август ойи ҳисобига маҳсулот тошшира бошлади. Кўп минг кишилик меҳнат аҳли беш йиллиннинг ҳал қилувчи учинчи йили давлат планини муддатидан олдин бажариш учун бошланган Бутунитти-фоқ социалистик мусобақасида фаол қатнашмоқда.

Трикотажчилар йиллик планни 28 декабрда бажариш ва планга қўшимча 200 минг сўмлик буюмлар етказиб бериш мажбуриятини олган эдилар. Улар бу мажбуриятни аллақачон бажариб, ҳозирги кунда ошириллган мажбурият ҳисобига маҳсулот тайёрлашмоқда.

— Коллектив ўртасида авж олдирилган социалистик мусобақа белгиланган топшириқларни муддатидан илгари бажаришимизда муҳим омил бўляпти,—дейди фирма партия комитетининг секретари В. Нинишнева. — Шу туфайли, меҳнат календаридан тўққиз кун олдинда боряпмиз.

Илғорлар коллективи маҳсулот реализация қилиш етти ойлик топшириғини бажарганликлари ҳақида 23 июлда республика енгил саноат министрлигига ғалаба рапорти йўллади. Тежалган кунларда планга қўшимча савдо тармоқларига 680 минг сўмлик трикотаж буюмлари етказиб бериш мажбуриятини олинди.

Цехлараро социалистик мусобақада Т. Йўлдошев бошлиқ бўяш цехининг коллективи етакчи ўринни эгаллаб келмоқда.

Е. Назарова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадасининг иши, айниқса мақтовга сазовордир. Бригада меҳнатсеварлари ойлик планларини бир ярим баравардан ошириб адо этишмоқда.

Корхонада шахсий беш йиллик планини муддатидан илгари бажарган илғорлар сони тобора ортиб бораяпти.

БИР КОРХОНА ЯНГИЛИКЛАРИ

СИФАТ БЕЛГИСИ ОЛГАН ГАЗЛАМА

Меҳнат Қизил Байроқ ордени Тошкент тўқимачилик комбинатида чиқарилаётган «ягодка» номли кўркам ва сержило газламага яқинда Давлат «Сифат белгиси» берилди. Бу газламани пардозлаш фабрикасининг энг моҳир рассомлари безадилар.

Ёш коммунист Лена Ли бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси коллективи бу газламани янада сифатли қилиб пардоздан чиқариш учун курашмоқда. Бригадада илғор комсомоллар М. Тўхтаев, Р. Қурбонов ва М. Қосимова ишлашади.

* * *

ЎҚУВЧИЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШДА

Комбинат оталиғидаги 127-мактабнинг ўқувчилари йигирув фабрикаси цехларида ишчи ота-оналарига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

9-синф ўқувчилари ўтган йили ишлаб чиқариш практикасини шу фабрикада ўтказган эдилар. Улар бу йил мактабни битирдилар. 3—4 нафар битирувчи комбинатга келди. Улар танталали равишда ишчи синфига қабул қилинди. Улар ҳозир шу фабрикининг калавалаш-эшиш цехида ишламоқдалар. М. Ғаниева, М. Қозоқбоева, Ш. Умурзоқова, Н. Попова, Н. Шарандак, О. Монакова ва бошқалар шулар жумласиндандир. Уларга комбинат ва Фрунзе район комсомол комитети томонидан Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтига кириб, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда кечқурун ва сиртдан ўқишлари учун йўлланма берилди.

* * *

РАЦИОНАЛИЗАТОРЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Яқинда комбинат рационализатор ва ихтирочиларининг конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияда қилинган ихтиролар ва уларнинг самараси муҳокама қилинди. Конференцияда комбинат бош инженерининг ўринбосари В. Копилов ўз докладида 1972 йили комбинат рационализаторлари ишлаб чиқаришга 600 та таклиф ва 7 ихтирони жорий этганликлари, булардан корхона 552,5 минг сўм фойда олганлигини айтиб ўтди.

Комбинат рационализаторларидан слесарь А. Муродов, слесарь-энергетик Т. Резинкин, механика заводи слесари В. Степанов, конструкторлик бюросининг бошлиғи О. Анучин, слесарь В. Артонов, лаборатория бошлиғи К. Моғалина ва бошқаларнинг номи алоҳида қайд қилиб ўтилди.

●МЕҲНАТДА МУСОБАҚАДОШЛАР

ТОШКЕНТ ОЛМАОТА

ЎЗБЕКИСТОН ССР пойтахти индустрияси 1973-йилнинг биринчи ярмида яхши ишлади. Шу йилнинг январь-июнь ойларига мўлжалланган маҳсулот реализация қилиш давлат плани 25 июнда бажарилди. Планга қўшимча 32,2 миллион сўмлик саноат маҳсулотлари реализация қилинди. Шундай қилиб, йиллик мажбуриятнинг муҳим бандларидан бири муваффақиятли бажарилди.

Саноат ишлаб чиқариши ҳажмининг ўсиши бўйича белгиланган марра ҳам эгалланди: бу кўрсаткич 9,8 процентни ташкил этди (йиллик мажбуриятда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини 1972 йилга нисбатан 8 процентга ошириш кўзда тутилган).

Бу — халқ хўжалиги учун пландан ташқари қатор муҳим буюмларни: тракторлар, компрессорлар, экскаваторлар, тўқимачилик жиҳозлари, пахта толаси, трикотаж ва тикув буюмлари ишлаб чиқариш имконини берди.

Машинасозликда ўсиш 17 процентни, тикув буюмлари ишлаб чиқариш 19,4 процентни, чарм пойафзаллар — 5,9 процентни, озиқ-овқат маҳсулотлари — 11 процентни ташкил этди. Бу план топшириқлари ва социалистик мажбуриятдагидан ҳам юқоридир.

Аммо, шаҳардаги етти корхона маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш ярим йиллик планини уддалай олмади.

Экономика соҳасидаги ютуқлар қувонарли. Корхона ва ташкилотларнинг меҳнаткашлари белгиланган планларни муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдира бориб, ўз диққат-эътиборларини, меҳнат, молиявий ресурслардан самарали ва янада рационал фойдаланишга, ишлаб чиқаришда ортиқча исрофгарчиликларга чек қўйишга қаратмоқдалар. Натижада, ўтган ярим йилликда 23,5 миллион киловатт-соат электр энергия (йиллик мажбуриятда 17,5 миллион киловатт-соат назарда тутилган), 2,5 минг тонна шартли ёнилги (5,5 минг тонна), 3,2 минг тонна қора ва рангли металлар (2,6 минг тонна), 43 минг квадрат метр газлама (йиллик мажбурият бўйича 41 минг квадрат метр) иқтисод қилинди. Маҳсулот таннархини пасайтириш ҳисобига планга қўшимча 2,7 миллион сўм (йиллик мажбурият бўйича 4 миллион сўм) фойда кўрилди.

Ҳозирги вақтда маҳсулотнинг юқори сифатини таъминлаш, ватанимиз ва чет эл маҳсулотларининг энг яхши намуналари талабларига жавоб берадиган буюмларни ишлаб чиқариш— корхона хўжалик фаолиятининг муҳим кўрсаткичларидан бири ҳисобланади. Тошкент меҳнаткашлари 1973 йили маҳсулотларнинг 18 турини давлат «Сифат белгиси»ни олиш учун тақдим этишга тайёрлаш мажбуриятини олишган. Ўтган ярим йилда шаҳар саноат корхоналарининг 26 буюмига «Сифат белгиси» берилди.

Алоқа ва транспорт корхоналари коллективлари ҳам мусобақада яхши натижаларга эришди. Жумладан, темир йўл ва автомобиль транспортларида биринчи ярим йилликда пландан ташқари, 566 минг тонна халқ хўжалик юклари ташилди (1973 йилги мажбуриятларда эса 660 минг тонна қўшимча юк ташиш назарда тутилган эди). Иқтисод режимини кучайтириш ҳисобига бу йил планга қўшимча 200 минг сўм фойда олиш белгиланган эди. Ўтган вақт ичида планга қўшимча 1 миллион сўмдан зиёдроқ даромад кўрилди.

Мажбуриятларда жами 16 минг номерга хизмат қиладиган қатор янги АТСларни фойдаланишга топшириш қайд этилган эди. Ўтган ярим йилда бирорта ҳам станция ишга туширилгани йўқ.

«Ўроқ ва Болға» бузилмас иттифоқига содиқ бўлган Тошкентнинг ишчи коллективлари колхоз ва совхозларга актив оталиқ ёрдами кўрсатишяпти, деҳқонларга замонавий қишлоқ хўжалик техникалари ва эҳтиёт қисмларни етказиб бериб, «Сельхозтехника» бирлашмаларини муваффақиятли бажаришмоқда. Шаҳар машинасозлари биринчи ярим йилликда планга қўшимча 12 пахта териш машинаси, 385 трактор, миллион сўмликдан зиёд эҳтиёт қисмлар ва бошқа буюмларни етказиб беришди. Бу мажбуриятдагидан анча кўп.

Савдо ва умумий овқатланиш ходимлари ҳам мусобақада сезиларли ютуқларни қўлга киритишди. Ярим йиллик товар оборот плани 29 июнда бажарилди, натижада топшириққа қўшимча 9 миллион сўмлик товар реализация қилинди. 150 сотувчи хизмат қиладиган қатор янги магазинлар очилди. 2.320 ўринли умумий овқатланиш объектлари ишга тушди.

Капитал қурилиши соҳасидаги натижалар қуйидагича бўлди: умумий сатҳи 227 минг квадрат метр турар-жой, 2.208 ўқувчи билим оладиган мактаблар, 560 ўринли мактабгача болалар муассасалари бинолари қурилди.

Тошкент метрополитени қурувчилари суръатни оширмоқдалар. Ўтган ярим йилда метро қурувчилар 1577 погон метр тоннель қазидилар.

Социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилмоқда

Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашлари 1973 йил планларини муддатидан илгари бажариш учун Бутунитти-фоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, йиллик топшириққа қўшимча 32 миллион сўмлик саноат маҳсулотлари реализация қилиш мажбуриятини олган эдилар.

Беш йиллиннинг учинчи йили юксак марраларини муваффақиятли эгаллашга интилиб, Ўзбекистон ва қардош Қозоғистон пойтахтларининг саноат, қурилиш, транспорт, алоқа корхоналари, шаҳар хўжалиги, савдо ва умумий овқатланиш, илмий ва лойиҳа ташкилотлари, маданий муассасаларининг коллективлари 1973 йилда ўзаро социалистик мусобақа ҳақида шартнома тузишган эди.

Ана шу юксак мажбуриятлар қандай бажарилмоқда?

Бугун биз мажбуриятларнинг 1973 йил биринчи ярмида бажарилиш якунлари ҳақида қардош республикалар пойтахтлари ўртасидаги йўқламани эътиборингизга ҳавола қиламиз.

ТОШКЕНТ меҳнаткашлари билан тузилган шартномада қайд этилган социалистик мажбуриятларни олмаоталиклар ҳам муваффақиятли бажаришяпти.

Қозоғистон пойтахтининг меҳнаткашлари 1973 йил январь-февраль ойларини фан ва техника тараққиёти учун, ишлаб чиқаришга раҳбарликни такомиллаштириш, ишлаб чиқаришга раҳбарликни такомиллаштириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатини яхшилаш учун актив кураш билан нишонладилар.

Шаҳар корхоналарида: «Кам маблағ сарфлаб кўпроқ сифатли маҳсулот ишлаб чиқарамиз» шиори остида кенг қулоч ёйган социалистик мусобақа ўз самараларини берди.

Реализация ҳажми ва маҳсулотнинг асосий турларини ишлаб чиқариш оширишга ярим йилликка мўлжалланган давлат плани 27 июнда бажарилди. Планга қўшимча 11,5 миллион сўмлик халқ хўжалиги буюмлари реализация қилинди. Пландан ташқари 250 йиллик паст вольтли аппаратура, 42 минг дона трикотаж буюмлари, 71 минг шартли банка консерва ишлаб чиқарилди. Шу билан бирга топшириққа нисбатан 34 дона металл қирқувчи станок ва 1,5 миллион сўмлик тикув буюмлари кам етказиб берилди.

Фан-техника тараққиёти, янги техникани жорий этиш туфайли меҳнат унумдорлигини ошириш топшириғи ортиғи билан адо этилди.

Олмаота меҳнаткашлари 1973 йили 650 хил янги буюм ва моделни ўзлаштириш, 11 хил маҳсулотни Давлат «Сифат белгиси» аттестациясига тақдим этиш мажбуриятини олишган. Ўтган ярим йилда буюм ва моделларнинг 436 янги тури ўзлаштирилди, аттестацияга тақдим этилган 9 буюмдан 5 таси «Сифат белгиси»га сазовор бўлди.

Олмаота саноат корхоналарининг коллективлари 1973 йили иқтисод режимига риоя қилиш учун курашни кучайтириб юборишди. Тежамкорлик учун оммавий юриш ўз самарасини берди.

Ўтган ярим йилда 1 миллион тоннадан зиёд шартли ёнилги (йиллик мажбуриятда 700 тонна дейилган эди) тежаб қолинди, 4,9 миллион киловатт-соат электр энергияси (мажбурият бўйича 10,7 миллион квт. соат белгиланган эди) иқтисод қилинди, 568 тонна қора ва рангли металлар тежалди. Таннархни камайтириш ҳисобига пландан ташқари 1,2 миллион сўм фойда кўрилди (йиллик мажбуриятда 2,9 миллион сўм фойда олиш мўлжалланган).

Алоқа ва транспорт корхоналари ҳам ўз фаолиятларида яхши кўрсаткичларга эришишди. Темир йўл ва автомобиль транспортларида планга қўшимча 1.612 минг тонна халқ хўжалиги юклари ташиб берилди. Бу — йиллик мажбуриятда белгиланганидан 252 минг тонна кўп.

Мажбуриятнинг яна бир муҳим банди бажарилиш арафасида: иқтисод режимини кучайтириш ва маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига планга қўшимча 500 минг сўм фойда олинди.

Шаҳар **автомат телефон станцияларининг** ҳажми 2.200 номерга кўпайди (йиллик мажбуриятда 5.720 номерни ишга тушириш назарда тутилган.

Капитал қурилиши ва шаҳар хўжалигини ривожлантириш соҳасида қўлга киритилган муваффақиятлар ҳам қувонарли. 440 ўринли касалхоналарни ишга туширишни ҳисобига йиллик мажбурият муддатидан илгари адо этилди. Учинчи кварталда 2680 ўқувчи таълим оладиган қатор мактабларни фойдаланишга топшириш назарда тутилган мажбурият ҳам бажарилади.

Ўтган ярим йилда умумий сатҳи 222 минг квадрат метр бўлган турар-жой бинолари қурилди (йиллик мажбуриятда 450 минг квадрат метр турар жой қуриш мўлжалланган). Бир кунда 500 кишига хизмат қиладиган поликлиника, 510 ўринли болалар ва мактабгача тарбия муассасалари бинолари қурилди.

Шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг бузилмас дўстлигига содиқ бўлган **олмаоталиклар қишлоққа яхшигина оталиқ ёрдами кўрсатишмоқда.** Йиллик мажбуриятда **қишлоқ хўжалиги эҳтиёжини қондириш учун** планга қўшимча машиналар учун юз минг сўмлик эҳтиёт қисмлар, 700 та тамаки ўровчи машина ишлаб чиқариш, қишлоққа минг нафар комбайн ҳайдовчини тайёрлаб жўнатиш, оталиқдаги область, колхоз ва совхозларда 5,5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариш кўзда тутилган эди. Ана шу мажбуриятлар қандай бажарилаяпти? Ўтган ярим йилда қишлоқ эҳтиёжи учун пландан ташқари 276 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар, 100 та тамаки ўровчи машина етказиб берилди. 1134 нафар комбайн ҳайдовчи тайёрланиб, қишлоққа жўнатилди, область колхоз ва совхозларида 1,6 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди.

Савдо ва умумий овқатланиш соҳасида — 11 магазин ва 18 умумий овқатланиш корхоналари очилди. 853 бирлик савдо-технология ва холодильник ускуналари жорий этилди...

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА ДАВОМИДА ОЛМАОТА ВА ТОШКЕНТ МЕҲНАТКАШЛАРИ ШАХСИЙ БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНЛАРИНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИШ, МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИНИ ОШИРИШ, КАМ МАБЛАҒ САРФЛАБ АЪЛО СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ УЧУН КУРАШИШ КАБИ БИР ҚАТОР ҚИММАТЛИ ТАШАББУСЛАР БИЛАН ЧИҚИШДИ.

Коммунистик меҳнат зарбдори Раҳмат Мажидов экскаватор ремонти заводининг зарбдор ишчиларидан бири. Мунтазам равишда смена ойлик топшириқларини 140—160 процент бажараётган Мажидов ҳалол меҳнати билан кўпларга ўрнак бўлмоқда.

СУРАТДА: йигув-механика цехининг илғор токари Р. Мажидов.

М. Нуриддинов фотоси.

●*Шаҳар—қишлоққа*

«Биз сиздан хурсандмиз, бирадарлар»

Тошкент областининг Калинин районидаги меҳнаткашлари ана шундай демоқдалар. Улар пойтахтнинг Собир Раҳимов районидаги ишчи, хизматчиларни кўрсатаётган беминнат оталиқ ёрдамидан мамнун бўлмоқдалар.

«Компрессор», «Агрегат» заводлари, 6-қурилиш трести ва бошқа корхоналар оталиқ ёрдамларини яхши бажармоқдалар. Хўжаликлардаги бир қатор замонавий дала шийпонлари шаҳарликлар томонидан қурилган.

Куни-кеча Собир Раҳимов район партия комитетининг биринчи секретари М. Ҳ. Қурбонов бошлиқ делегация Калинин районидаги меҳнаткашлари ҳузурида бўлди. Делегация составида корхоналарнинг раҳбарлари ҳам бор эдилар.

Делегация аъзолари ўз оталиқларидаги хўжаликларда бўлиб, бажарилиши лозим бўлган ишларни келишиб олдилар.

Бугун абитуриент, эртага мутахассис

Революция инқилобидаги пишиқ ғиштдан ишланган муҳташам бино ҳаммага таниш. Бу — В. И. Ленин декретига асосан ташкил этилган Ўрта Осиё Давлат университетининг собиқ бинаси. Ҳозир бу бинода республикамиздаги кенжа олий ўқув юртларидан бири Автомобиль транспорти ва йўллари институти жойлашган.

Институтнинг иккинчи қаватида қабул комиссияси ишлаб турибди. Қабул комиссиясининг масъул секретари Ш. Солиев саволларимизга жавоб берди.

→ Олий ўқув юртимизга ҳужжат топшираётганларнинг сони кундан-кунга ошиб бормоқда,— деди У,— шунинг қувончлиги, уларнинг кўпчилиги автобазалардан, корхона ва колхозлардан махсус йўлланма билан келишган.

Ш. Солиев, бизни институт ҳовлисига бошлади. Бу ерда абитуриентлар учун барча қулайликлар муҳайё этилган. Справкалар столи мунтазам ишлаб турибди. Бошқа бир жойда эса мамлакатимизнинг марказий олий ўқув юртларига абитуриентлар қабул қилинмоқда.

— Биз Тошкент политехника институтига марказий олий ўқув юртларига абитуриентлар қабул қилишда кўмаклашмоқдамиз,— деди Ш. Солиев.

Бу йил институтнинг кундузги бўлимига 625, кечки бўлимига 375, сиртқи бўлимига 125 йигит ва қиз қабул қилинади.— Бўлажак мутахассислар бу ерда пухта билим оладилар,— деди ўз сўзида давом этиб Ш. Солиев.— олган назарий билимларини Қўйлиқдаги ўқув полигонида амалий машғулотлар билан боғлайдилар. Москвадаги автомобиль транспорти ва йўллари институти бизнинг институтимизни ўз оталиғига олган. Москвалик кўзга кўринган мутахассислар вақти-вақти билан институтимиз аудиторияларида лекциялар ўқишади.

Бу йил олий ўқув юртида янги мутахассислик пайдо бўлди. Кўприклар ва ер ости йўллари бўлимига 50 абитуриент қабул қилинади.

Институтнинг тайёрлов бўлими ҳақида ҳам гапириб берсангиз?

— Тайёрлов бўлимига ишлаб чиқариш корхоналари ва Совет Армияси сафидан махсус йўлланма билан келган ёшлар қабул қилинади. 8 ойлик тайёрлов курсини битирганлардан имтиҳонлардан муваффақиятли ўтгач, студент деган шарафли номга эга бўладилар. Ҳозир тайёрлов бўлимига 150 ёш қабул қилинди. Шу йилнинг октябрь ойида эса тайёрлов бўлимига янгидан қабул бошланади.

Нелажакда институтни пухта билим олган мутахассислар отряди битириб чиқади. Улар республикамизнинг турли областларида ўз мутахассисликлари бўйича иш олиб борадилар.

Тонгги газеталарда

★ **КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 25 июлда Киевга келди.**

★ **Куба тарихидаги шонли воқеа — Монкада казармаси штурм қилинганлигининг 20 йиллиги муносабати билан Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний, А. Н. Косыгин ўртоқлар Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси Революцион ҳукуматининг Бош министри ўртоқ Фидель Кастро Русга ва Куба Республикасининг Президенти ўртоқ Освальдо Дортикос Торрадога табрик телеграммаси йўлладилар.**

★ **СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг 1973 йил биринчи ярмида бажарилиш якунлари тўғрисида СССР Марказий статистика бошқармасининг ахбороти эълон қилинган.**

ДЕҲҚОНЛАР ҲИММАТИ

Ўрмонликидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» ва Киров номли колхоз сабзавоткорлари пойтахтнинг Куйбишев районидаги аҳолисига мўл-кўл ёз неъматлари етказиб бермоқдалар. Деҳқонлар етиштирган маҳсулотлар улгуржи чакана савдо идораси орқали сотилмоқда. Ҳозир бунинг учун замонавий 16 та павильон ишлаб турибди.

Шу кунгача пландаги 26 тонна ўрнига 50 тонна сабзавот маҳсулот сотилди.

Бугун

ҚИШЛОҚ РАЙОНИДАГИ ИККИ ХЎЖАЛИКДАН НАВБАТДАГИ 30 ТОННА МАҲСУЛОТ ҚАБУЛ ҚИЛИБ ОЛИНДИ.

Илгари маҳсулотлар даладан шаҳарга келтирилгунча орадан бир-икки кун ўтарди. Ҳозир ёз неъматлари бевосита даладан магазинларга келтирилмоқда.

●*Футбол*

Тўрт команда курашни давом эттиради

Кеча Москва, Киев, Ворошиловград ва Одесса шаҳарларида футбол бўйича СССР Кубоги учун тақрорий чорак финал учрашувлари бўлиб ўтди.

Москвада пойтахт спартакчилари Днепропетровскнинг «Днепр» командасини қабул қилдилар. Бу командаларнинг биринчи ўйинида ҳисоб очилмаган эди. Жавоб матчи 2:1 ҳисобида «Днепр» футболчиларининг ғалабаси билан тугади.

Киевда маҳаллий динамочилар Марказий армия спорт клуби футболчилари устидан иккинчи марта ғалаба қозонишди. Ҳисоб 3:0.

Одессада бўлган «Черноморец» — «Динамо» (Москва) ўйини 3:2 ҳисобида москваликлар фойдасига тугади.

Мамлакат чемпионлари — «Заря» футболчилари Ереваннинг «Арарат» командасини қабул қилиб, 1:0 ҳисобида ғалаба қозонишди.

Шундай қилиб, фахрли совриндор учун ярим финалда тўрт команда — Киев ва Москванинг «Динамо», Днепропетровскнинг «Днепр» ва «Арарат» коллективлари курашни давом эттирадилар.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

◆ **ХАНОЙ.** Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Вьетнам Демократик Республикасининг Бош министри Фан Вам Донг бошчилигидаги Вьетнам Демократик Республикасининг партия-ҳукумат делегацияси Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Руминия Социалистик Республикаси ҳукуматининг таклифига биноан яқин кунлар ичида расмий дўстона визит билан Руминия Социалистик Республикасига боради. ВДР ташқи ишлар министрлигининг бу ерда эълон қилинган расмий хабарида шу ҳақда гапирилади.

◆ **ДЕҲЛИ.** Бу ерда Ҳиндистон парламентининг навбатдаги сессияси иш бошлади. Сессия кун тартибида мамлакатни иқтисодий ривожлантиришнинг муҳим масалалари, давлат секторининг фаолияти ва уни ривожлантириш тўғрисидаги янги қонун лойиҳаларини муҳокама қилиш, шунингдек Ҳиндистон ташқи сиёсатига оид бир қанча масалалар бор.

◆ **ҚОҲИРА.** Муаммар Каддафий Бенгазида ўтказилган митингда нутқ сўзлаб, Миср-Ливия бирлигига эришилгунига қадар Ливия Революцион қўмондонлиги кенгашининг раиси лавозимига қайтиб бориб, ўз вазифаларимни ижро этишга тайёрман, деди.

Маълумки, Каддафий «бирлик йўлини очиш ва бу йўлдаги ҳамма тўсиқларни олиб ташлаш зарурлиги» сабабли ўзининг истеъфога чиққанлигини эълон қилган эди.

◆ **РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО.** Шу йилнинг дастлабки 6 ойи ичида Бразилияда кун кечириш 8 процентдан кўпроқ қимматлашди. «Эстаду ди Сан-Пауло» газетаси шу ҳақда хабар беради. Айниқса озиқ-овқат маҳсулотлари қимматлашиб, 9,2 процент ошди. Маиший хизмат кўрсатиш учун тўланадиган ҳақ 10,7 процент қўпайди.

(ТАСС).

●*Бугун—Куба миллий кўзғолони куни*

Ольгин (Орьенте вилояти) шаҳрида В. И. Ленин номли госпиталь кубаликларнинг катта ҳурматига сазовор бўлмоқда. Бу шифохона Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилган. У Совет аппаратлари билан жиҳозланган бўлиб, фақатгина Кубада эмас, балки, бутун Латин Америкасида энг йирик медицина марказларидан биридир.

СУРАТДА: В. И. Ленин номли госпиталь.

Пренса Латина — ТАСС фотоси.

●Корхона касаба союз ҳаётидан

МУСОБАҚА ШАРОФАТИ

Жамоатчи мухбиримиз Т. Нажмий «Главташкентстрой»га қарашли Меҳнат Қизил Байроқ орденли 159-трест бирлашган касаба союзи комитетининг раиси Р. А. САЛИМОВга мурожаат қилиб, бунёдкорлар ўртасида зардбор йил топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун бошланган социалистик мусобақа қандай самара бераётганлиги тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Трестимизга қарашли қурилиш-монтаж ва пардозлаш бошқармаларига уюшган икки мингдан зиёд бунёдкордаримиз, — дейди Р. А. Салимов, — тўққизинчи беш йилликкинг ҳал қилувчи учинчи йили планини барча иқтисодий кўрсаткичлар бўйича муддатидан илгари бажариш учун бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилгандар. Улар йил бошида ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажармоқдалар.

Трест коллективлари зардбор йилнинг биринчи ярмида 15 миллион 956 минг сўмлик ўрнига 16 миллион 116 минг сўмлик бош пудрат ишларини бажариб, планни 101 процент қилиб ado этди. Ўз кучлари билан 7095 минг ўрнига 7521 минг сўмлик ишни амалга оширдилар ёки планни 106 процент бажардилар.

Уй-жойларни фойдаланишга топшириш плани кўзда тутилгандан 5547 квадрат метр ошириб ado этилди, ёки 40011 квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилиб, план 116,1 процент қилиб бажарилди. Энг муҳим объектлардан академик Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институтининг 950 ўқувчига мўлжалланган техникуми комплекси биноси, «Динамо»нинг 600 ўринли жамоат биноси ва бошқа бинолар муддатидан илгари «аъло» ва «яхши» баҳолар билан фойдаланишга топширилди.

Социалистик мажбуриятнинг бошқа бандлари ҳам яхши кўрсаткичлар билан ado этилмоқда.

Трест бўйича 980 дан ортиқ ишчини бирлаштирган 44 бригадага коммунистик меҳнат коллективи номи берилган. 17 бригада ана шу шарафли ном учун курашмоқда.

Трестда 48 бригада коллективи ишни комплекс усулда олиб бормоқда. 1660 ишчи ишлай, 300 дан ортиқ ишчи вақтбай асосида ишлаяпти.

Қувонч билан шуни айтиш керакки, трестимиз бунёдкорлари ҳал қилувчи йилнинг биринчи квартали планларини шараф билан ошириб бажарганлиги учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлган эдилар, у ҳамон ўзимизда сақланмоқда. Трест бошқармалари ўртасида олиб борилаётган социалистик мусобақанинг ярим йиллик якунларига кўра, 9-бошқарма коллективи (бошқарувчиси Илья Гершкович Аптекарь, бошлангич партия ташкилотининг секретари Олия Нуровна Аминова, касаба союз комитетининг раиси Митрофон Давидович Косов, комсорг Ботир Саидрасулов) барча бошқармалар ўртасида голиб чиқиб, трест партия бюроси, қурилиш ишчилари бирлашган касаба союз комитети ва мажмуриятнинг кўчма Қизил байроғини ҳамда биринчи пул мукофотини олишга сазовор бўлди.

Н. Сейтмеметов, Ю. Мазуров, Б. Ильяев, Н. Павлидис, В. Петров, В. Делшн, Ю. Мирзоев сингари юзлаб зардбордар бошқарма эришаётган меҳнат зафарларига муносиб улуш қўшмоқдалар.

Социалистик мусобақада иккинчи ўринни эгаллаган Б. А. Вайнтруб бошқараётган 13 ва В. Г. Бобилов бошқараётган 22-бошқарма коллективларига трестнинг фахрий ёрлиқлари берилди.

Трест бўйича бригадирлар слёти ўтказилиб, унда социалистик мусобақада голиб деб топилган 70 коммунистик меҳнат зардбори қимматбаҳо буюмлар ва пул билан мукофотланди.

Донгдор қурувчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Николай Злобин методини ўрганиш учун юбилей йилида бир неча илғор бригадалар, инженер-техник ходимлар Москвага бориб, Н. Злобин ва унинг бригада пудрати асосида олиб бораётган ишлари билан танишиб қайтишди.

Тажриба ўрганиб келганлар орасида байроқдор 9-бошқармадан КПСС аъзолигига кандидат В. А. Петров бор. У хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаётган комплекслашган коммунистик меҳнат бригадасига бошчилик қилаётир. Виктор Александрович Петров бригадаси бош бошқармамизда биринчи бўлиб Николай Злобин методида ишлай бошлади ва яхши натижаларни қўлга киритди. Шундан кейин, бу ажойиб ҳаракатга 13-бошқармамиздан коммунист Тўлқин Самиғов бошчилик қилаётган комплекслашган хўжалик ҳисобидаги коммунистик меҳнат бригада коллективи, кейинроқ эса, 22-бошқармадан Н. Мичулис бошлиқ бригада қўшилди ва янги метод асосида ишлай бошлади.

Николай Злобин методида ишлаётган Т. Самиғов бошлиқ бригада азаматлари «Марказ-13» кварталида бунёд этган 36 квартирали уйни муддатидан бир ой олдин сайқалчиларга топширди. Тракторсозлар шаҳарчасида 22-бошқармаининг Н. Мичулис бошлиқ бригада азаматлари, 140 ўринли болалар боғчаси биносини беш ойдаёқ қўлдан чиқариб, фойдаланишга топширишди.

Қанчадан-қанча қурилиш материаллари тежалди, меҳнат унумдорлиги ва бригада аъзоларининг манфаатдорлиги ортди. Натижада хайрли ишга ёндошаётган коллективлар сони орта борди. Ҳозир ўнлаб бригадалар хўжалик ҳисобига ўтиб, янги усулда ишлаш иштиёқини билдирмоқдалар.

13-бошқармаининг коммунист Т. Самиғов бошлиқ бригада азаматлари — республикамизнинг барча ёш қурувчиларига мурожаат қилиб, уларни хўжалик ҳисобига ўтиб ишлашга, бинолларни тез ва соз қуриш методларини қўллашга даъват этдилар. Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети мазкуллаган ушбу мурожаат бизнинг бош бошқармамизга қарашли қурилиш ташкилотлари ва республикадаги минг-минглаб ёш бунёдкорлар томонидан қўллаб-қувватланди. Ёш қурувчилар бригадалари ўртасида социалистик мусобақа тобора қизиб, оммавий тус олиб боряпти.

Биринчи квартал якунларида Т. Самиғов бошлиқ комсомол ёшлар бригадасига Тошкент область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи берилган. Эл-юрт олдида берган ваъдалари устидан чиқиш, қўлга киритилган дастлабки ютуқларни мустаҳкамлаш учун курашаётган бунёдкорларимиз Октябрь районининг 27-кварталида фойдали саҳни 4770 квадрат метр бўлган 88 квартирали 9 қаватлик уйни, фойдали саҳни 3296 квадрат метр бўлган 2 қаватли уйни. Октябрь массивининг «Дилкаш» кўчасида 1496 ўқувчига мўлжалланган мактаб биносини, 840 ўринли учта болалар боғчасини, Самарқанд дарвоза кўчасида қад ростлаган Самарқанднинг 2500 йиллиги мемориал қизил чойхона биноси ва бошқа уй-жойлар, маданий-маиший бинолларни шу йилнинг учинчи ва тўртинчи кварталларида фойдаланишга топшириш учун зардбордарларча меҳнат қилмоқдалар.

Коммунистик меҳнат зардбори Просковья Шалаева «Учқун» тўқимачилик-галантерея фирмасининг моҳир йигирувчиси. У беш йиллик топшириқларини 4 йилда бажаришга аҳд қилган эди. Ҳозир бу ишчи 1974 йилнинг март ойи ҳисобига меҳнат қилаяпти.

СУРАТДА: П. Шалаева.

М. Нуриддинов фотолари.

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ АҚШга ҚИЛГАН ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДАГИ МАТЕРИАЛЛАР ТЎПЛАМИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежневнинг 1973 йил 18 июндан 25 июнгача Америка Қўшма Штатларида бўлганлиги тўғрисидаги материаллар тўпламини Снёсий адабиёт нашриёти «Леонид Ильич Брежневнинг Америка Қўшма Штатларига визити» номи билан чиқарди. Бу тўпламга Л. И. Брежнев билан АҚШ Президенти Р. Никсоннинг нутқлари, визит вақтида имзоланган икки томонлама битимларнинг текстлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг АҚШ Коммунистик партияси раҳбарлиги вакиллари билан, сенаторлар, савдо-саноат доиралари намояндалари билан учрашувлари тўғрисидаги ахборотлар ва бошқа фикрлар киритилган.

Китобда КПСС Марказий Комитети Снёсий бюроси, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг «Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Америка Қўшма Штатларига қилган визити якунлари тўғрисидаги қарори ҳам эълон қилинган. Китоб ана шу қарор сатрлари билан очилади. «КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг Америка Қўшма Штатларига визити якунлари, — дейилади китобда,— КПСС XXIV съезди қабул қилган тинчлик программаси самарали эканлигини яна бир бор тасдиқлайди, тинч-тотув яшаш ленинча сиёсатининг кучи ва ҳаётийлигини кўрсатувчи янги ишонарли далилдир».

(ТАСС).

«Ташхимсельмаш» заводида қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандаларига қарши нурашда химиявий воситалар қўлланиладиган пуркагич-чанглагич машиналари кўплаб тайёрланмоқда.

СУРАТДА: корхона 1-филиали йиғув цехининг зардбор слесарларидан Нажиддин Уролов, Валерий Хохлов ва Прохор Симонов ўртоқлар иш пайтида.

Халқ талантлари байрами

Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида халқ талантлари байрами ўтказилди. Охунбобоев, М. Горький ва 4-маданият уйларининг бадиий ҳаваскорлари ўз санъатларини намойиш қилдилар.

Боғ қошидаги пионер лагери ўқувчиларининг чиқиши айниқса қизиқарли бўлди.

Шунингдек, боғда турли хил оммавий ўйинлар, кўргазмалар ташкил этилди.

●Шаҳримиз обод ва кўркам бўлсин

Беparволар айби билан

Ҳамза райони пойтахтимизнинг кенжа районларидан бири. У ташкил этилганидан бери ўтган йиллар давомида районнинг кўча ва майдонларини ободонлаштириш учун талайгина ишлар қилинди. Шунинг учун ҳам ҳамзаликлар районлар ўртасидаги мусобақада бир неча марта биринчи ўринни эгаллашган.

Аммо айрим саноат, савдо, умумий овқатланиш корхоналари ва бошқа объектларнинг раҳбарлари ободонлаштириш ишларига беparволарча муносабатда бўлмоқдалар, уларнинг бу ҳаракатини бошқача таърифлаб бўлмайди, озодалик ва тартиб ўрнатиш учун чинакамига қайғурмайдилар. Агарда ана шу камчиликларга барҳам берилганда эришилган ютуқлар янада қувончли бўлар эди. Ўтган душанба куни Ҳамза район партия комитетида бўлиб ўтган ободонлаштириш бўйича шаҳар штабининг навбатдаги сайёр мажлисида ана шу ҳақда гапирилди.

Тошкент шаҳар Советининг 1972 йил 20 июнь қарорининг бандларидан бирида жумладан шундай дейилади: «Шаҳарда доимо озодалик ва тартибни сақлаш мақсадида... барча корхона, ташкилот, муассаса, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат объектлари, транспорт корхоналари, ўқув юртлари, ЖЭКлар, уй бошқармалари, маҳалла комитетлари коллективлари ва аҳолининг туташ территорияларни, ирригация шохобчаларини тозалаш ва тартибга келтириш, яшил кўчатларни парвариш қилишда иштирок этишлари мажбурий деб ҳисобланади». Шаҳар санитария-эпидемиология станцияси бош врачи ўртоқ Мўминовнинг нутқида эса қуйидаги фактлар мисол қилиб келтирилди.

Макарон фабрикаси барча хоналарининг санитария-техника ҳолати қониқарсиз, жорий тозалаш ишлари ёмон олиб борилади. Столлар, деворлар ифлос. Фабрика шундай аҳволда экан унга туташ территориянинг ифлослигига ажаблanмаса бўлаверади. «Ташхимсельмаш» заводининг филиали, электр-монтаж бўюмлари заводи, «Термоизоляция» тажриба-механика устахонаси ва Озиқ-овқат саноати министрлигининг тажриба-механика заводи, 145-автокомбинатда ҳам ана шундай камчиликлар мавжуд. Хатирчи, Ғиждувон, Хавос, Женжинский номли ва бошқа кўчалар қаровсиз аҳволда. Воровский кўчасида ҳар йили кўчат экилади. Агарда шу кўчатларнинг ҳаммаси кўкарганда ҳозир бу ер ҳақиқий ўрмонга айланиши керак эди. Аслида эса, бу ерда салқин ташлайдиган бирор тузукроқ дарахтни учратмайсиз. Сабаби, кўчаларга ҳеч ким қарамайди, суғорилмайди. Бундай аҳвол билан чиқишиб бўлмайди.

Районда сув омборлари ва каналларнинг чиқинди сувлар билан ифлосланиш ҳоллари ҳамон учраб турибди. Текширув вақтида 24-ҳаммомнинг тозалаш иншоотлари ишламаётгани, шунинг учун кир сувлар тўғри Қорасувга оқаётгани аниқланди. 1-уйсозлик комбинатининг канализация иншоотлари зўр бериб ишлаб ётибди. Чиқинди сувлар атроф теваракни ҳам ифлос қилади. Бу ерда шаҳар канализациясига уланиш юзасидан ҳеч нарса амалга оширилаётгани йўқ. 2519-автоколонна (директори ўртоқ Хўжаев) раҳбарлари озодалик ҳақида қайғуришмайди. Автобуслар ювиладиган сувлар хлор қўшилмасдан тўғри Қорасувга оқизилади. Шуни айтиш керакки, автобуслар ҳам бу ерда тоза ювилмайди.

Штаб мажлисида ошхоналар трести (директори ўртоқ Азизов) раҳбарлари номига ҳам жиддий эътирозлар билдирилди. Ремонт-механика заводи қошидаги 4-ошхонанинг барча ишлаб чиқариш хоналари ифлос, овқатланиш зали ишдан чиққан ускуналар билан тўла. Цехларда папирос қолдиқлари учрайди, ҳамма ёқни ис босиб кетган. Сабаби мунтазам йиғиштирилмайди. Ошхонада музлатиш шкафлари ишламайди, ягона музлатиш камерасидан эса бочкали пивони сақлаш учун фойдаланилади. Гўшт, гўштли ва тайёр овқатлар эса совуқ нима эканлигини билмайди. Масаллиқлар тахтаси эса бошқа вазифаларда ишлатилади. Ошхонага туташган территорияда ҳам антисанитария ҳукм сураяпти.

Қўйлиқдаги 4-ошхонанинг филиали ҳам санитария-гигиена талабларига жавоб бермайди. Музлатиш ускуналари ишламайди. Идишларни ювиш, таом тайёрлаш технологияси жараёни бузилган — гўшт цехида сабзавотлар тозаланади. Барча ишлаб чиқариш цехларида пашшалар галагала бўлиб учиб юрибди. Аммо бу соҳадаги кўнгилсиз рекорд 1-ошхона (мудири ўртоқ Усмонов) қўлида кетса керак. Бу ердаги миллий ошхонада идиш товоқлар кастрюлкаларда совуқ сув билан ювилади. Тоза тахсимчалар хом гўшт бузиладиган столда қуритилади ва сақланади. Тайёр ва хом маҳсулотлар бир музлатиш камерасида сақланади.

Пазандалик маҳсулотларини ошпазлар тўғри қўллари билан тарқатишади. Сабзавот цехида, ман этилганига қарамай, квас тайёрланади. Қайнатилган сабзавотлар ҳам шу ерда овқатга солиш учун тайёрланади.

1-ошхона филиали (шефповари Раҳмонов)да ҳам аҳвол бундан яхши эмас.

Ўз-ўзидан савол туғилади. Трест раҳбарлари наҳотки шу тартибсизликларни кўришмаётган бўлса? Ҳамма нарса ана шу объектларни ҳеч ким назорат қилмаётганлигидан далолат беради. Бу — район озиқ-овқат савдоси (директори ўртоқ Мансуров) раҳбарларига ҳам тааллуқлидир. 2-озиқ-овқат магазинида (мудири ўртоқ Муҳамедов) савдо бўлимлари ва ёрдамчи-омбор хоналари ифлос, озиқ-овқат маҳсулотлари витриналарда сақланади, чанг босиб кетган. Гўшт маҳсулотлари ифлос пештахталарда ётибди. Магазин атрофи тоза эмас Шунинг учун дезинфекция ўтказиш мақсадида магазинни ёпиб қўйишга тўғри келди.

19-магазинда (мудири ўртоқ Раҳимов) врачлар қуйидаги манзаранинг гувоҳи бўлишди. Торт музлатиш агрегатидан учтаси ишламаётган экан. Озиқ-овқат маҳсулотларини сақлаш режими бузилган, магазин вақтида тозаланмайди. Гўшт бўлими (алоҳида павильон) ҳам ифлос. Гўшт чопиладиган тўнка ювилмаган, барча анжомлар ерда сақланади. Атроф территория тоза эмас. 5-(«Хизмат-беминнат» фирмаси), 6, 8, 15, 20, 22, 36, 40-магазинларда ҳам антисанитария фактлари очиб ташланди.

Текширувдан сўнг торг бўйича буйруқ эълон қилиниб, бир қатор магазин мудирлари жазоланган эди. Лекин штаб мажлисида буйруқни қайта кўриб чиқиш ва йўл қўйилган камчиликлар учун айбдорларни жиддийроқ жазолаш таклиф этилди.

Сартарошхоналардаги антисанитария ҳолати «эл оғзига тушган латифа» бўлиб қолди. Бу сафар ҳам ана шу масалага тўхтаб ўтилди. Сайлаб текширилган — сартарошхоналардан 15-(мудири ўртоқ Ким), 8-сартарошхона филиали (мудири Герцлих), 4-сартарошхона ва унинг филиали (мудири ўртоқ Подлубная), 2-сартарошхонада (мудири ўртоқ Степанов) аҳвол, айниқса кўнгилсиз экан. Ана шу сартарошхоналарнинг ёрдамчи хоналарида антисанитария ҳукм сурмоқда. Одатдагидек, устара ва бошқа анжомлар дезинфекция воситалари билан ишланмайди. 8-сартарошхонанинг филиалида ва 2-сартарошхонада усталар медицина дафтарларисиз ёки муддати ўтиб кетган дафтарчалар билан ишлашяпти, сочиқ ва салфеткалар етишмаслиги сабабли улардан қайта-қайта фойдаланишади.

Мажлисда «Ташсельмаш» заводи ётоқхоналарининг ва айрим камчиликлар аниқланган қатор болалар боғчаларининг санитария ҳолати ҳам кўриб чиқилди. Масалан, ёг-мой комбинатининг болалар боғчаси шу кунининг талабига жавоб бермайди. Директор ўртоқ Мирзаахмедовга 1 сентябрга қадар хоналарни капитал ремонтдан чиқариш таклиф этилди.

Кўриб чиқилган масалаларни муҳокама қилишда шаҳар халқ маорифи бўлимининг мудири Т. Д. Дадашев, Тошкент шаҳар ижроия комитети Ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Б. А. Зайцев, ободонлаштириш бош бошқармаси бошлиғи Ш. И. Исломов ва бошқа ўртоқлар қатнашдилар. Ҳамза район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Д. Ш. Шохбозов ўз нутқида районда олиб борилаётган ободонлаштириш ишлари ҳақида сўзлаб берди. Шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари Ш. Р. Шоабдураҳимов муҳокамага якун ясади.

В. ҚОБУЛОВ.

◆Лўқма

Юрмас соатлар

Тошкент Бош универсал магазини ишга тушган куни мен ҳам боргандим. Ушандан бери бир йилдан ортиқ вақт ўтди. Кейин яна қайта-қайта универмагга йўлим тушди.

Универмагнинг чиройли биноси узоқданоқ кўзга ташланади. Чиндан ҳам, у шаҳримиз ҳуснига-ҳуси қўшиб турибди. Магазиннинг ичига кириб, кўркам, озода салонларни, савдо ходимларининг хушмуомалалигини кўриб, кайфингиз чоғ бўлади. Лекин сиз зал деворларига осиб қўйилган соатларга ҳеч аҳамият берганмисиз? Магазин очилган куни соат миллари қайси рақам устида тўхтаб қолган бўлишса, ҳамон ўшандай туришибди.

Универмагга ҳар гал кирганимда дастлаб кўзим соатларга тушади. Ҳали ҳам ишламаяпти-я, деб ўйлайман.

Чиройли, озода доимо харидорлар билан гавжум универмагдаги бу юрмас соатлар кўзимга худди шоҳи кўйлакдаги ямоққа ўхшаб кўринади.

Н. АҲМАДЖОНОВА.

●Тошкент: бугун ва эртага

Обод бўла-ётган кўча

Янги Полторацкий кўчасининг очилганига қали кўп бўлгани йўқ. Бундан бир неча йил илгари унинг ўрни пастқам уйлар, тор тупиклардан иборат эди. Эндиликда, бу кўча шаҳримиз кўрки бўлиб қолди. Полторацкий Глинка кўчаси билан боғланиб, янги Полторацкий кўчаси бунёд этилди. Бу ерда кейинги учтўрт йилда катта ишлар қилинди. «Гипротранс» институти ўз ишчи-хизматчилари учун турар жой биносини қуришни бошлаш арафасида. «Миробод» кафеси битказилиб ишга туширилди. Ёзги ва қишки эзллари бўлган кафеда хўрандаларга қулайликлар мавжуд. Ремонт-механика заводи маҳсулот ишлаб чиқа, рувчи корпус қурди.

Янги автостанциядан ҳар куни кўплаб экспресс автобуслар Олмалиқ, Ангрен ва бошқа жойларга йўл олялпти. Йўловчилар учун бу ерда қулайликлар яратилган.

«Ўзбекистон ССРнинг 50 йиллиги» массивида янги турар жой бинолари қад кўтарди. Ҳозир, янги маҳаллада маъмурий бино, маиший хизмат кўрсатиш комбинати тезкорлик билан қад кўтаряпти.

Янги Полторацкий келажаги порлоқ, 1974 йилда кўпгина бинолар битказилиб ишга туширилади. «9-Май» боғи ҳозиргига қараганда уч баравар кенгаяди. Боғ қўйнида 800 ўринли кинотеатр қурилади. Бу Чиройнга-чирой қўшилади. Буни ҳозирдан ҳам билиш мумкин. Йўлнинг икки четига ўтказилган ниҳоллар гўркираб ўсмоқда. Ўртада гулзор, арчазор барқ уряпти. Бу ишларни амалга оширишда Ленин район ободонлаштириш бош қармаси билан бирга, турли ташкилотлар ҳам актив иштирок этмоқда. Бу ерда қатор қурилишлар қатори, ҳар куни ўртача 750 беморни қабул қиладиган клиника, икки қаватли чойхона-ресторан ҳам қурилади.

Т. ТОШМУҲАМЕДОВ, И. РУСТАМОВ.

Хонажон республикамизда

ЧЕКАНКА БОШЛАНДИ

ОҚҚУРҒОН. (Тошкент области). Оққўрғон районида Тошкент областида биринчи бўлиб ғўзани чеканка қилишни бошлади. «Ленинград» колхозининг механизаторларидан Сафар Худойберганов, Петр Нам бошқараётган тракторлар бир йўла уч операцияни бажармоқда — ғўза шохларининг устки қисмини қирқмоқда, экинларни культивация қилмоқда ва суғориш эгатлари олмоқда. Бир сменада 8—10 гектар майдонда комплекс операция бажарилмоқда. Хўжалик пахтакорлари пахта даласининг учдан икки қисмида ғўзани машина ёрдамида чеканка қилишга қарор қилдилар.

Тошкент области колхоз ва совхозларининг деҳқонлари ўтган йилдагига нисбатан 15 минг гектар кўп — 55 минг гектар майдонни машинада чеканка қилишни мўлжалламоқдалар. Пахтазорларга 564 та чеканка қиладиган агрегат чиқарилади.

ИЛҒОР ТАЖРИБА БИЛАН ТАНИШИШДИ

НУКУС. Беруний ва Тўрткўл районларининг илғор хўжаликлари базасида Қорақалпоғистон пахтакорларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Колхозларнинг раислари ва совхозларнинг директорлари, пахтачилик бўлимларининг раҳбарлари икки кун мобайнида автоном республиканинг юқори ҳосилли районлари хўжаликларида ғўза парваришини ташкил этиш билан танишдилар.

Семинар - кенгашда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов нутқ сўзлади.

Тўрткўл районы пахтакорларининг ташаббусига биноан Қорақалпоғистонда мўл ҳосил тўплаш юзасидан зардбор ишлар ойлиги эълон қилишга қарор берилди.

МАККАЖЎХОРИ ЯХШИ РИВОЖЛАНМОҚДА

АНДИЖОН. Жалолқудуқ районидаги «Пахтакор» колхозининг маккажўхоризорларида Андижон — Қўрғонтепа йўлининг ҳар икки томонига чўзилиб кетган. Бу ерда мўл ҳосил етилмоқда. Деҳқонлар қариб 1200 тонна дон етиштиришга қарор қилдилар. Бу — ўтган йилдагига нисбатан икки баравар кўпдир.

— Мажбуриятимиз и и албатта бажарамиз,— деди ихтисослаштирилган бригаданинг раҳбари Орифжон Исоқов, маккажўхори одатдагига қараганда ўн кун олдин экилди. Ер қўшимча равишда икки марта юмшатилди, экинларга икки баравар кўп ўғит берилди. Экинлар ўз вақтида, сифатли парвариш қилинмоқда. Т. Исманов, Т. Олимов ва Э. Тешабоев бошчилик қилаётган звенолар гектаридан 105 центнер уруғлик дон олиш учун курашмоқдалар.

(ЎзТАГ).

СУРАТДА: Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг Киров совхозидаги ўқув-тажриба хўжалигида ғўза зараркунандаларига қарши химикатлар сепилмоқда.

А. Абалян фотоси.

Янгича анъаналар ва маросимлар—ҳаётга!

ТЎЙЛАР ЗАМОНАВИЙ БЎЛСИН

Собир Раҳимов районидаги «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласида кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлган табаррук бир оила яшайди. Ўн бир фарзанд ва 50 га яқин набираларнинг бувси ва бобоси бўлиб қолган ҳаҳрамон она Тўхта бувви билан Ҳоди ота Зиёевлар хонадонида ҳар йили албатта 2—3 марта тўй ва тантаналли йиғилишлар бўлиб туради.

Ана шундай йиғинлардан бири яқинда бўлиб ўтди. Табаррук хонадонни эъзозлаб келган маҳалланинг ёш хонандаси Туробжон Ҳоди отанинг қадрдон дўсти Сайдали ва Сайдазимлар ўз ашулалари билан меҳмонларни хурсанд қилди.

Йиғилганларни тўйхона соҳиби номидан табрик этган «Октябрь 40 йиллиги» маҳалла комитетининг раиси Р. Раҳмонов шундай деди:

— Биз бугун маҳалламизнинг ажойиб ва орзу қилса арзийдиган бахтли хонадонида янгича анъананинг гувоҳи бўлмоқдамиз. Маҳалла аҳли Ҳоди отанинг кўпгина тўйларида қатнашганлар. Бу кунги тўй бошқа ўзгача. Биринчидан, Ҳоди отанинг набиралари қаторига яна 2 набира қўшилди, иккинчидан, Аҳмаджоннинг ҳарбий бурчни ўтаб келиши, шунингдек, Собиржоннинг ўрта мактабни аъло баҳолар билан тугатиши. Зиёевлар хонадони маҳалламизда энг ҳурматга сазовор, ибратли оилалардан биридир. Бу хонадонда тарбия олган 11 фарзаннинг барчаси ва 5 келининг ҳаммаси турли касб эгалари бўлиб хизмат қилмоқда. Биз бу хонадондан ҳар қанча ўрнак олсак арзийди.

Шу куни тўй, хурсандчилик узоқ давом этди.

Ҳа, «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласида янгича маросимлар кенг қулоч ёймоқда. Улуғ Ватан уруши ветеранларини эъзозлаш, онахонларни ҳурмат қилиш, йигитларни Совет Армияси сафига узатиш, 60 ёшга тўлганлар учун юбилейлар ўтказиш каби маросимлар ўтказилиб турибди. Яқинда Улуғ Ватан урушида иштирок этган бир группа ветеранларнинг маҳалла клубида йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Улуғ Ватан урушининг иштирокчиси, ҳозир шаҳар ёнғинга қарши кураш бўлимининг командири Тошпўлат ака Раҳмонов ўз хотираларидан сўзлаб берди. Шундан сўнг Улуғ Ватан урушида шу маҳалладан фронтга борib, ҳалок бўлганларнинг хотираси учун алоҳида ёдгорлик музейи ташкил этиш таклиф этилди. Бунинг учун 5 кишидан иборат комиссия ташкил этилди.

Маҳалла комитети ана шундай янгича анъаналарни давом эттириш билан бирга, тўйларда исрофгарчиликка, ичкиликбозликка ва ортиқча харажатларга йўл қўймаслик учун кескин кураш олиб бормоқда. Бунинг учун, маҳалла комитети қошида «Тўй ва маросимларни ўтказиш комиссияси» ташкил этилган. Комиссия составига кўпни кўрган, маҳаллада обрў қозонган отахонлар ва турли касб эгалари жалб этилган. Жумладан, Иўлдош ота Каримов, Мутал ота Нажимов, Камол ака Латипов, Тўхта ака Юнусов, Ҳалима опа Бозорбоева ва Ғофуржон Дўстматов каби маҳалла активлари жалб этилган. Бу комиссияга кекса педагог, Улуғ Ватан урушининг иштирокчиси Ҳикмат ака Яминов раислик қилмоқда.

Ҳозир маҳалламизда бўлаётган тўйлар комиссиянинг назорати остида бўлади, ҳеч қандай ортиқча исрофгарчилик, спиртли ичимликлар ичишга йўл қўйилмайди. Айниқса, эрталабки ош ларга бир неча маҳаллани таклиф этиш, хат ёзиб йўқ қилинган, Тўй олдидан «маслаҳат оши» ёки «тўй юбориш» каби эски одатлар аста-секин йўқолиб бормоқда.

Никоҳ тўйлари санъаткорсиз бўлмайди. Шу сабабли, бундай тўйларда кўпинча маҳалламиздаги ҳаваскорлардан фойдаланамиз ёки кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлган бир группа хонаданларни таклиф этамиз. Баъзи тўйларда ҳозир ханжар ютувчи, тош кўтарувчи, шиша, лезвие чайновчи, игна санчувчи айрим беъмани отарчилар ҳам қатнашадиган бўлиб қолди. Биз бундай пул дардида санъатни оёқ ости қилувчиларга мутлақо йўл қўймаймиз. Шунингдек, кечаси билан аҳолини безовта қилувчи радио карнай ишлатишга ҳам йўл қўйилмайди. Биз «тўй ва маросимлар комиссияси»нинг назорати остида яқин кунлар ичида бир неча тўйни ўтказдик. Бу тўйлар кўпчиликка жуда маъқул бўлди.

Масалан, пенсионер, кекса ўқитувчи Жўра ака Шермуҳамедовнинг ўтказган тўйи, ишчи Жалил Соатовнинг никоҳ тўйи, Абдужалил Иброҳимов ва Тошкент бадиий буюмлар фабрикасининг тикувчиси Маҳбуба Шоқосимованинг келин тўйлари жуда тартиб билан ўтди. Тўйларда тугун кўтариб юриш, «тўққиз-тўққиз» улашиш каби ёмон одатлар тугатилмоқда. Шунингдек, никоҳ тўйларида бир неча машиналарни қаторлатиб, бақириб-чақириб «тантана» билан юришлар тўхтатилди. Агар мана шу тартиб барча маҳаллаларда жорий этилса, тўйларимиз жуда кўнгилдагидек ўтган бўлар эди.

Ҳ. ИЎЛДОШЕВ,
Собир Раҳимов районидаги «Октябрь 40 йиллиги маҳалла комитети маданий—оммавий ишлар бўлимининг бошлиғи.

Халққа-моллар

Москвадаги «Прогресс» заводи ўйинчоқлар ишлаб чиқариш бўйича ихтисослашган корхона. Ҳозир бу ерда бир қатор янги маҳсулотлар, жумладан «Орлёнок», «Малютка» мотоциклларини ишлаб чиқариш бошланди.

СУРАТДА: корхона инженери Раиса Еловикова «Орлёнок» ва «Малютка» мотоциклари билан.

* * *

Москва электровакуум приборлар заводининг халқ истеъмоли товарлари участкасида рўзғор чироқларининг янги турлари ишлаб чиқарилмоқда. «Лола», «Кўз», «Лело», «Баҳор» ва бошқа чироқларни одамлар севиб харид қилишмоқда.

СУРАТДА: йиғувчи Надежда Морозова «Лола» чироғини намойиш қилаяпти. В. Кунов фотолари, (ТАСС фотохроникаси).

ПЛАНЕТАМИЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

Социализм мамлакатларида

Озод қилинган районларда

ХАНОЙ. Уруш натижасида ўз далаларидан қувиб юборилган Жанубий Вьетнам деҳқонлари ўз жонажон қишлоқларига яна қайтиб келмоқдалар. Озод қилинган районларнинг революцион маъмурлари эски жойларида ўрнашиб қолишга ва тинч меҳнатга киришишга ёрдам бермоқдалар. Бу соҳада сарфланган куч-гайратнинг натижалари ҳозирдаёқ яққол кўринибди турибди. Меконг дельтасида жойлашган Лонган вилоятининг озод қилинган уч райони аҳолиси июль ойининг бошларигача янгидан ўзлаштирилган 2000 гектар майдонга эрта кузги ҳосил нав шолисини экдилар.

Сайгондан 35 километрча нарида жойлашган Кути райони ўтган йилнинг охирида ҳам шиддатли жанглар майдони эди. Ҳозир районнинг халқ ҳокимияти ўрнатилган жамоалари деҳқонлари илгари жанг бўлиб ўтган далаларга шоли экишга тайёргарлик кўрмоқдалар.

„Давр шоҳиди"

ПРАГА. Прагадаги ҳужжатли фильмлар студияси Юлиус Фучик ҳақида ҳикоя қилувчи «Давр шоҳиди» деган янги қисқа метражли фильмни чиқаришга тайёрлаб қўйди. Фильм Ю. Фучик туғилган кунининг 70 йиллиги ва ҳалок бўлган кунининг 30 йиллигига бағишланади.

Фильм режиссери Д. Голуб ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: ана шу ажойиб инсон, коммунист, журналист ҳақида шу чоққача айтилган гапларни такрорлашни истамаслик, бизнинг мақсадимиз Фучикнинг ҳаётидан олинган бир неча манзаралар асосида унинг атоқли сиёсий публицист, пролетар ҳақиқатининг жарчиси, партия, коммунист журналист эканлигини кўрсатиб беришдир. Биз Фучикнинг Мост шаҳри шахтерларининг 1932 йилдаги машҳур забастовкасида иштирок этганини, фашизм Германияда ҳокимиятни қўлга киритиш учун қаттиқ кураш олиб бораётган бир даврда унинг Мюнхенга қилган сафарини ниҳоят, Фучикнинг Совет Иттифоқига қилган саёҳатини фильмга асос қилиб олдик. Агар бир экранда Фучикнинг эҳтиросли коммунистик эътиқодини, унинг халқ кучига, унинг порлоқ ва бахтли келажагига ишончни муайян даражада кўрсатаолган бўлсак, ўз вазифамизни адо этдик деб ҳисоблаймиз.

Фильм яқин кунлар ичида Чехословакия экранларига чиқади.

Болгарияда туризм

СОФИЯ. Болгария аҳолисининг ҳар 10 кишидан бири актив туристдир. Болгария туристик союзи (БТС) ўз сафларида 900 минг кишига эга. Союз ихтиёрида 323 та туристик база бўлиб, булар мамлакатнинг турли ерларида жойлашган ва бутун йил давомида ишлаб туради.

Ўтган йили турли походларда, олимпиадаларда, ўз турган жойини белгилаш, ўзининг қаердагини билиб олиш юзасидан ўтказилган мусобақаларда 18 минг киши иштирок этди. «Жонажон ўлкани билиб ол» деган ҳаракат Болгария ёшлари ўртасида айниқса кенг тарқалган. Жанговар шуҳрат жойлари, шунингдек, партизан отрядларининг сўқмоқлари бўйлаб қилинадиган походлар зўр қизиқиш туғдирмоқда.

Ёшлар Болқон ярим оролининг ғарбий қисмидаги Ком тоғларидан тортиб Қора денгиздаги Емине бурунигача чўзилиб кетган бутун Болгария орқали ўтказиладиган традицион туристик походда ҳар йили актив қатнашмоқда. Маршрут тарихий ёдгорликларга бой бўлган мамлакатнинг хушманзара жойларидан ўтади.

БТСнинг программаси ва халқаро алоқалари кенг. У 25 мамлакатдаги туристик союзлари билан алоқа боғлаб турибди. Бу йил БТС туристларнинг 62 та халқаро спорт мусобақаларида иштирок этади. (ТАСС).

ЯНГИ БОСҚИЧ

КОЛОМБО. Шри Ланка Республикасининг 100 кишидан иборат составдаги ёшлар делегацияси 28 июлдан 5 августгача Берлинда ўтадиган ёшлар ва студентларнинг Жаҳон фестивалига жўнаб кетди. Делегация раҳбарларидан бири Д. Де Сильва жўнаб кетиш олдидан нутқ сўзлаб, ёшларнинг Берлин анжуманн халқаро ҳаракатни ривожлантиришда янги босқич бўлади ҳамда халқлар ўртасида дўстлик ва ўзаро ишончни янада мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади, деб ишонч билдирди.

Террор ва репрессия сиёсати

БАЙРУТ. Исроилнинг оккупациячи маъмурлари туб араб аҳолисига қарши террор ва репрессия сиёсати ўтказишни давом эттирмоқда.

Фаластин информация агентлигининг хабар беришича, ўтган ҳафтада Иордан дарёсининг ғарбий соҳилидаги Наблус шаҳрида араб аҳолиси ўртасида янги қамоққа олишлар ўтказилган.

КУРАШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

РИМ. Мамлакатнинг бир қанча вилоятларидаги итальян батраклари ва қишлоқ хўжалик ишчилари ер эгаларидан янги меҳнат шартномалари тузишни, иш билан таъминлашни кенгайтиришни, меҳнат шароитини яхшилашни ва иш ҳақини оширишни талаб қилиб, курашни давом эттирмоқдалар. Бриндизи вилоятининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари умумий забастовка эълон қилдилар. Вилоятнинг бир қанча аҳоли пунктларида оммавий митинглар ва меҳнаткашларнинг намойишлари ўтказилмоқда. Йирик хўжаликларнинг далаларида иш батамом тўхтаб қолди.

(ТАСС).

КАПИТАЛ МАМЛАКАТЛАРИДА НАРХ-НАВО ОШИШИ—ДОИМИЙ ҲОДИСА

ВАШИНҒТОН

Қўшма Штатларда озиқ-овқатнинг нархи муттасил ўсиб бормоқда. Меҳнат министрлигининг хабар беришича, июнь ойнинг дастлабки 13 куни ичидагина озиқ-овқат маҳсулотлари 1,7 процент қимматлашди. Гўшт, балиқ, нонбулка маҳсулотлари ва бошқа товарларнинг нархи сезилари даражада ошиб кетди.

Бензининг нархи 2,6 процент, мазутнинг нархи 1,8 процент кўтарилди. Медицина хизмати кўрсатиш, транспортда юриш учун тўланадиган ҳақ ва бошқа хизмат кўрсатиш турларининг нархи ошди.

ЮПИ агентлиги меҳнат министрлигининг хабарини шарҳлаб, яқин вақтлар ичида нарх-наволарнинг янада ортиши кутилади, деб ёзади.

АҚШ президенти Р. Никсон «экономиканинг барқарорлиги» программасининг навбатдаги, тўртинчи босқичи жорий этилажагини эълон қилди, бу программанинг моҳияти инфляция ва нарх-наволар ўсишини тўхтатишга уринишдан иборатдир.

БОННН

Кейинги ўн йил ичида ГФРда турмуш кечириш яна қариб 50 процент оғирлашди, деб таъкидлайди «Хандельсблат-интутрикурир» газетаси. Газетада ГФР статистика бошқармасининг маълумотлари келтирилади. Маълумотлар Ғарбий Германияда шу йилнинг июнида кун кечириш 1972 йил июнига нисбатан 7,9 процент қимматлашганлигидан далолат беради. Қимматчиликнинг ошиб бораётганлиги, айниқса, кўп болали оилалар ва пенсионерларга таъсир қилмоқда, деб таъкидлайди газета.

Айниқса, озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи кейинги ой ичида ошиб кетди: шу йил июнида картошканинг баҳоси май ойига нисбатан 25 процент қимматлашди, ҳўл мева шу давр ичида 34 процент, тухум қариб 4 процент, сут 2,7 процент қимматлашди.

ВЕНА

500 дан ортиқ трактор икки кундан буён Каринтиядаги энг йирик сут заводларига кириб йўлларини ўраб олган. Сут етказиб берувчи деҳқонлар қишлоқ хўжалик қуроллари ва машиналарининг нархи ошиб кетганлигига нисбатан шу хилда норозилик билдирмоқдалар ҳамда сут харид нархини оширишни талаб қилмоқдалар.

ЛОНДОН

Англияда кун кечириш яна кескин равишда оғирлашди. Нарх-наволарни белгиловчи комиссия товарларнинг янги, узундан-узун рўйхатини эълон қилди. Бу рўйхатга кўра, маҳсулотлар ва саноат буюмлари эндиликда яна қимматлашади. Булар орасида гўшт маҳсулотлари, зиравор қўшиб сиркаланган сабзавотлар, пудинг, жем, бир қанча спиртсиз ичимликлар бор. Бундан ташқари, меҳмонхоналарда яшаш ва овқатланиш ҳақи ҳам ошиб бормоқда.

Ҳозир Англияда икки ҳафта ўтмасиданоқ, нархларни белгиловчи комиссия компаниялларнинг янги рўйхатини эълон қилиб турибди. Бу компанияларга ўз маҳсулотлари нархини оширишга рухсат берилган.

РИМ

Статистика марказий институти берган маълумотларга кўра, шу йил май ойида Италияда кенг истеъмол моллари нархи шу йилнинг апрель ойидагига нисбатан 1,5 процент, 1972 йилнинг май ойига нисбатан эса 11,1 процент ошди.

Озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи, айниқса тез кўтарилиб борянти: 1972 йил майидан 1973 йил майига қадар озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи 13,5 процент кўпайди. Кейинги кунларда Италиянинг жанубидаги кўпгина шаҳарларда нон ва нонбулка маҳсулотларининг нархи ғоят тез ўсиб бормоқда. Неаполь ва Палермода, айниқса оғир аҳвол вужудга келди. Бу шаҳарларда бир килограмм ноннинг баҳоси 800 лирга етди.

АФИНА

Грециядаги озиқ-овқат маҳсулотлари ва кенг истеъмол моллариннинг нархи 1971 йил январидан 1973 йил апрелига қадар ўрта ҳисобда 25 процент кўтарилди. Бироқ, шу давр ичида гўшт 38 процент, цитрус мевалари 43 процент қимматлашди. Помидорнинг нархи эса қариб 2,5 баравар ошди. Пойафзал 40 процент, поезд ва шаҳар транспортида юриш, кино ва театрларга тушиш нархлари 25 процент кўпайди.

(ТАСС).

Вьетнамда уруш тўхтаганидан сўнг, ВДР партия ва ҳукумати иқтисодиётини тиклашдаги ҳатта қийинчиликларга қарамай, мактаб ва болалар боғчаларини қурилишга, педагог кадрларни тайёрлашга катта эътибор бераяпти. Ҳозир Шимолий Вьетнамда 9 минг болалар яслилари мавжуд бўлиб, уларда 300 мингдан зиёд ўғил-қизлар тарбияланмоқда.

СУРАТДА: Ханойдаги болалар боғчаларидан бирида.

ВНА—ТАСС фотоси.

Яхши фазилатли кишиларимиз

КИТОБ ШАЙДОСИ

ХАММАДА ҳам бир нарсага ўта ишқибозлик бўларкан-да. Бу аёл китоб ишқибози. Агар бир қўлингизда олтин, иккинчисида китоб тутиб, «олинг» десангиз, албатта у китобга қўл чўзади. Унинг идорасига кирсангиз борми, мавжуд ҳамма ташвишларингизни унутиб, китоб шайдоси бўласизу, топган-тутганингизга китоб сотиб олгингиз келади.

Бу ерда гап Узбекистон китоб савдоси бирлашмасининг бошлиғи Баҳри Ғуломова ҳақида кетаяпти. «Ҳа, энди, бу опа доим китобнинг ичида бўлгач, китобни севади-да», дейишингиз мумкин. Йўқ, у китобни ўзигина севмайди, сизга ҳам севдиради. Унинг идораси жамики китобларнинг хазинаси. Хазина бўлганда ҳам кун ора бойиб, сўз «жавоҳир»лари билан тўлиб турадиган сирли хазина. Бунда Узбекистонимизда нашр этилган китоблардан тортиб, Москва, Ленинград, Украина, Белоруссияда, ҳатто чет элларда чиққан китоблар ҳам бўлади.

— Қўёшнинг иссиқ нури барча хонадонга кириб борганидек, — дейди Баҳри опа, — энг яхши китоблар ҳам чўпоннинг, колхозчининг, ишчию, зиёлининг, ҳамма-ҳамманинг уйига кириб борсин. Китоб-нон кўби азиз бўлсин, китоб ҳар куни сиз билан суҳбатлашсин, китоб уйингизнинг кўрки, фарзандларингизнинг доимий ҳамдами, яқин маслаҳатчийингиз бўлсин...

Худди шундай ният билан Баҳри опанинг идораси ҳар куни республикамиз областларига, қардош республикаларга 35—40 вагон китоб жўнатади ва яна ҳар куни 20—25 вагон китобни қабул қилиб олади. СССРдан ташқари 83 та давлатга, жумладан, 532 та адресга кун сайин пешма-пеш китоб жўнатилади. Китобнинг савдо-сотиғи, нашр эттирилиши масаласида мингдан ортиқ ташкилот билан алоқа қилиш, ёзувчилар, нашриёт коллективлари, олимлар билан баҳслашиш, китоб магазинлари қурилиши, ремонти масалаларини уюштириш—шунча ўхшаш қатор-қатор ишлар Баҳри опанинг кундалик фаолиятини ташкил қилади. Китоб савдоси ишида банд бўлган икки мингдан ортиқ кишининг иши, тақдири ҳам қизиқтиради уни.

Баҳри опа ким қандай китоб ёзганини, қаерда қандай китобларга талаб борлигини, қаёққа қанча китоб жўнатилганини жуда яхши билади. Областма-область кезганида, китоб магазинларига бирма-бир кириб, китобларнинг аҳволини ўз кўзи билан кўрмагунча қўймайди. Китобга совуқконлик билан муносабатда бўлган шахсни кўрса, тамом, аямайди.

— Китобни кўзингга сурт, ахир сени илмли қилган шу китобку, — дейди. Яна ўртаниб, ёниб қўшиб қўяди. — Бу китобларни ёзгучи ёзувчиларнинг жигар-бағри эзилиб кетган-а, осонмас, нина билан қудуқ қазишдай гап...

Ҳа, отахон шоиримиз Ғафур Ғулом дунёдаги барча яхши одамларга қалбини очиб, шеърларини машъал қилиб тутди. Унинг синглиси Баҳри Ғуломова эса дунёдаги барча яхшилар қўлига бирма-бир китоб улашиб чиқишга тайёр! Ана шунинг учун ҳам коммунист Баҳри Ғуломова, мана йигирма йилдирки, Узбекистон китоб савдоси бирлашмасига раҳбарлик қиляпти.

* * *

Демак, Баҳри опанинг идорасида гап фақат китоб ҳақида нетаркан, балки уйида ўзи ҳақида батафсилроқ сўзлаб берар деб, унинг табаррук хонадонига бордим.

Кенг меҳмонхонага киришимиз билан катта китоб жовони эътиборимни тортганини сезмай қолдим. Шекспир, Данте асарлари, Бобир, Фузулий ғазаллари, Навоийнинг ўлмас достонлари, Гёте шеърлари, Есенин лирикаси, Маҳтумқулининг насиҳатлари. Жовоннинг бир томонида эса севимли Ғафур Ғуломнинг турли тилларда, турли йилларда чиққан ранг-баранг китоблари. Шоир бу китобларни синглисига ўз қўли билан совға қилган, Баҳзиларига «Аканг Ғафур Ғуломдан» деб ёзиб ҳам қўйган. Бу китобларни Баҳри опа кўз қорачиғидай авайлаб сақлаган. Истаган вақтида қўлга олиб, ҳузур қилиб варақлайди.

Шундай қилиб, суҳбат яна китобдан бошланиб кетди.

— Китобларингиз кўп, ҳаммаси ноёб экан, — дедим Баҳри опага,

— Ҳа, ҳаммасини неча йиллар давомида тўплаганман. Биласизми, китоб сотиб олишдан ҳеч эринмаслик керак, яхши китобдан пулни аямаслик керак. Китоб содиқ бойлик, синмайди, зангламайди. Саҳифаларидаги фикрлари ўзгариб қолмайди. Китоб ҳар бир онлага ҳаводек зарур.

Баҳри опа Ғафур Ғуломнинг китобларига меҳр ва ифтихор туйғуси билан қараб қўйиб, майин овоз билан гапида давом этди.

— Акам ўша йигирманчи йиллар арафасида, ҳали у ўзи жуда ёш бўлишига қарамай, биринчи маошига нон билан китоб олиб келган. «Нон билан китобинг бўлса, бас, яшаб кетасан, йўлингни топиб юрасан» деганлари ҳеч ёдимдан чиқмайди. Ўша-Ўша, бир умр китоб олардилар. Масалан, мен ўзим яхши китоб кўрдимми, албатта сотиб оламан: Яхши китобларни ялаб юраман. Топсам, бошқа нарсага атаган пулимни ҳам китобга сарфлаб юбораман. Москвага борсам ҳам харид қилган нарсам китоб бўлади. Шубҳасизки, олинган китоб ўқилади.

Дарҳақиқат, китоб ва илм асрлар оша инсонга вафодор дўст бўлиб келди. Машҳур Ибн Синонинг табобатга оид ноёб фикрлари. Навоийнинг «Хамса»си, Улуғбекнинг астрономик кашфиётлари, Беруниийнинг фалсафаси китоблар саҳифасида сувга чўкмай, зангламай, ўзгармай қўлдан-қўлга ўтиб, минг йиллар давомида яшаб келди. Ўтмиш асрларда яратилган зеби-зийнатларни ҳозир ҳам олдингидан нафисроқ, гўзалроқ қилиб ишлаб чиқариш мумкин. Ленин буюк асарлар, халқимиз қолдирган дурдона сўзлар фақат китоблар орқали барҳаётдир. Зукколар ёзиб қолдирган китоблар бугунги ҳаётимизга мислсиз равишда асқотаяпти.

Баҳри опа мени қўшни хонага бошлади. Гўё шоҳ-атласлари, зеби-зийнатларини кўз-кўз қилаётган малика, ҳаяжон билан китобларини кўрсатди.

Бу хонадаги катта бир жовон медицинага оид китоблар билан лиқ тўлган. Буюк ҳакимларнинг асл фикрлари, йирик медикларнинг, олимларнинг монографиялари, бадиий асарлар... Бу китобларнинг эгаси бор, албатта. Баҳри опанинг каттэ ўғли хирург, медицина фанлари доктори...

Баҳри опанинг иккинчи ўғли Рустам—алоқачи инженер: Урта Осиё бўйича алоқа иншоотлари қурилишида иштирок этаяпти у... Рустам акининг уйидаги китобларнинг ўзи— бир кутубхона.

Баҳри опанинг яна бир ўғли Бехзод— физик, ўз касбини жуда севган, билими ўткир, изланувчан ёшлардан у. Унинг китоб жовонини кузатиб, эҳ-ҳе, физикага оид шунча китоблар борми-а, деб юборасан. Шундай пайтда албатта, буюк олим Ньютоннинг фикрлари ёдга тушади. «Агар бошқаларга нисбатан узоқроқни кўролган бўлсам, бунда титанлар елкасида турганим сабаб» деган эди у. Демак, Ньютон ҳам донолардан ўрганиб, доно бўлган. Албатта. Ўқимай, ўрганмай туриб, ҳар қандай талантли киши ҳам катта муваффақиятни қўлга киритолмайди. Баҳри опанинг ўғиллари илм-фан соҳасида озми-кўпми ютуққа эришган экан. Бу демак, она-отанинг ўз фарзандлари қалбида китобга, илмга чексиз муҳаббат уйғота олганидандир.

Энди Баҳри опанинг қизларига келсак, биттаси шарқшунос, иккинчиси философ, учинчиси бугун-эрта «журналист» дипломини олади. Бу қизларнинг китоб жовонини эса ўзингиз тасаввур қилаверинг. Уз касбларига доир китоблардан тортиб. ғўзаллиққа, лирикага, ораста-лиққа, чеварликка, пазандаликка, севгига оид қатор-қатор китоблар. Ҳаммаси бир умр асқотади.

— Бу китоблар меники, — дейди Баҳри опа,— ромлик тончага қатор терилган камёб китобларга меҳр билан термулиб, — ҳаммаси яхши китоблар, жонингга тенг китоблар. Ҳеч ким мендан сўрамасдан бу китобларга қўл теккизмайди. Биласизми, мана бу «Лайли-Мажнун»ни олти марта ўқиб чиқдим. Яна ўқигим келади.

Баҳри опанинг ранг, нуроний чеҳраси яшнаб, кўзлари сузилди. У қошларини хиёл учириб, Лайли билан Мажнуннинг саҳродаги учрашуви ифодаланган сатрларни ёддан айта бошлади. У Навоийнинг ранг-баранг тасвирларини ажиб бир завқ билан тавсифлаб берди. У ҳар бир китобни қўлига олганида худди бир қўёш парчасини кафтига солгандай ҳаяжонланар, китоб муқоваларини авайлаб сийпалаб, кейин яна жойига қўйиб қўярди.

— Қизларимни узатсам, китобларни ҳам сепга қўшиб юбораман,— дейди кулиб Баҳри опа,— уларнинг бола-чақаларига ҳам керак бу китоблар. Менимча, истаган вақтингда истаган китобингни ўз оилавий китоб жовонингдан топсанг —ҳанчалар бахтли сезасан ўзингни. Менимча, ҳозирги ёшларга энг катта тортиқ — бу китобдир. Унинг гапини тинглярканман, қайсидир журналдан ёзувчи Сергей Наровчатовнинг китобга ишқибозлиги ҳақида ўқиганларим ёдимга тушди.. Наровчатов уйидаги етти минг томдан ортиқ китобнинг ҳаммасини ўқиб чиққан. «Уруш ва тинчлик»ни етти марта, «Тинч оқар Дон»ни беш марта, Чехов, Марк Твен, Жек Лондон асарларини ҳам қайта-қайта ўқиган. Пушкиннинг «Евгений Онегин» поэмасининг учинчи бобини ёддан айта олади. Яна 27 та журналга, 9 та газетага обуна бўлган. Кутубхонадан ҳам китоб олиб ўқийди. Ёш ёзувчиларнинг қўлёзмаларини, турли хатларни, қўйингчи, у соатига 80—100 бет китобни ўқий оларкан.

Ҳа, бугунги кунимизда бундай актив китобхонлар жуда кўп. Баҳри опанинг ҳам китоб ўқимасдан ўтказган бирон куни йўқ. Кечқурунлари меҳмон кутиб чарчаган пайтларида саҳарлаб туриб, китоб ўқиш одати бор. Сиз қайси машҳур ёзувчи, қайси китобдан сўз очманг, Баҳри опа уни албатта ўқиган бўлади. Республикамиз ёш ижодкорлари фаолиятини кузатиб боради.

Боғбоннинг боғидаги ҳар бир гулга қўли теккениден, бирлашмага келиб-кетган, ҳар бир китоб Баҳри опанинг қўлидан ўтади. Албатта ҳамма-сини ўқишга вақт қаёқда дейсиз. у китобларни бир-бир варақлаб, асар нима ҳақидалигидан хабардор бўлишга улгуради.

— Ҳар доим акам билан китоблар ҳақида мунозара қилардик.— завқ билан ҳикоя қилади у.— Менингга келсалар, ё мен акамникига борсам. ҳар доим, «Қани, Баҳри отин, нималар ўқидингиз, гапиринг», дердилар. Кейинги кунларда ўқиган китобларимни санаб берардим, баъзи ёқмаганларини ҳам айтардим. Узаро мунозарамиз бошланиб кетарди. Кўпинча, акам янги китобларни мендан олдин ўқиб қўйган бўлардилар. «Ёмон ёзилган китоб кўрсам сенга ачинаман, Баҳри, — дерди акам,— сотолмай қийналасизлар. Ёмон ёзилган китобни халқ тезкинлигаям олмайди», на илож, баъзан шундай ҳам бўлади.

— 1966 йил 26 апрель тонгида зилзила бўлган заҳоти акам етиб келдилар. «Тинчмисизлар, кўрдингларми», деб сўраб, дарров менга қарадилар. Мен ишга отланиб турган эдим. «Баҳри отин, китобларингга шикаст етмадимикан-а?»— дедилар.

— Юрагим ғаш, ака, тезроқ етиб бормасам бўлмайди,— дедим. Ҳа, ўшанда 1 миллион 800 минг сўмлик китоб тупроқ остида қолиб кетди. Баъзилар «қолса қолар, акт тузинг-қўйинг», дейишди. Йўқ, назаримда ҳар бир китоб гиштдан, тупроқ остида қовурғаси майишиб, мендан нажот кутаётгандек туюлди. Кўплашиб ишга киришдик. Чанг ютиб бўлса ҳам китобларимизни биттама-битта гишт-тош орасидан ковлаб, терib олдик. Тозалаб, пуф-пуфлаб, яна магазин полкаларига қўйдик. Ахир ҳар бир китоб—халқнинг ҳаққи, халқнинг билим чашмаси..

Юрса ҳам, ўтирса ҳам китоб ҳақида ўйлайдиган, ҳар бир сўзи, босган ҳар бир қадами китоб савдоси масаласини тобора яхшилаётган бу аёл нақ китобпарастнинг ўзи. Китобни кўрдими, борлиғи билан сажда қилишга тайёр у. Баҳри опанинг ҳузурига кечгача келиб-кетадиганлар ҳам нуқул китобшунослар, ёзувчилар, нашриётчилар, олимлар, китоб савдоси ходимларидан иборат.

Ҳа, китобни севган одам кам бўлмайди. Улуғ шоиримизнинг синглиси Баҳри Ғуломова ҳам китоб шайдоси сифатида эл-юртга танилган.

Санъат МАҲМУДОВА.

Ватан фарзандлари учун

М. ЦЕТЛИН,
тарих фанлари кандидати

РУС РОБИНЗОНЛАРИ

1766 ЙИЛИ ПЕТЕРБУРГДА ФРАНЦУЗ ТИЛИДА РУС ДЕНГИЗЧИЛАРИНИНГ БУРОН ТУФАЙЛИ ШПИЦБЕРГЕН (ГРУМАНТ) ОРОЛИДА ҚОЛИБ КЕТИШИ, УЛАРНИНГ ЖАСОРАТИ ВА ФАОЛИЯТИ ТУҒРИСИДА КИТОБ НАШР ҚИЛИНДИ. КИТОБ АВТОРИ, ОЛИМ ПЬЕР ЛУИ ЛЕРУА БЎЛИБ, У 1731 ЙИЛИ БИРОН ТОМОНИДАН УНИНГ УҒЛИНИ ЎҚИТИШ УЧУН РОССИЯГА ТАКЛИФ ҚИЛИНГАН ЭДИ.

ЛЕРУА КИТОБИ БУТУН ДУНЕДА КАТТА ҚИЗИҚИШ ПАЙДО ҚИЛДИ, УНИ ТУРЛИ ТИЛЛАРГА ТАРЖИМА ҚИЛА БОШЛАДИЛАР. РУС ТИЛИДА БУ КИТОБ БИРИНЧИ МАРТА 1772 ЙИЛИ «ОСТ-ШПИЦБЕРГЕН ОРОЛИГА БУРОН ТУФАЙЛИ УЛОҚТИРИБ ТАШЛАНГАН ВА У ЕРДА ОЛТИ ЙИЛУ, УЧ ОЙ ЯШАГАН ТУРТ РОССИЯ ДЕНГИЗЧИЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИ» ДЕГАН САРЛАВҲАДА АТИГИ ИККИ ҚАЙТА НАШР ҚИЛИНДИ, ХОЛОС.

БИЗ XVIII АСР РУС ДЕНГИЗЧИЛАРИНИНГ ЕРҚИН ҲАЕТИЙ ФАОЛИЯТИНИ ЯНА БИР БОР ЭСЛАБ, УЛАРГА ТАЪЗИМ ҚИЛАМИЗ.

1743 йилнинг ёзида Архангельск губернасидаги Мезен шаҳри бойларидан бири Еремей Окладников кит, морж ва тюленларни овлаш учун ўн тўрт кишилик экипаждан иборат кемани жиҳозлаб, Шимолий денгизга жўнатди. Денгиз ҳайвонлари билан савдо қилиш халқаро аҳамиятга эга бўлиб, бу кемада ов қилиш жуда фойдали эди. Кема дастлабки саккиз кун мобайнида қулай шамол қаршилигида Шпицберген томон тез ва енгил сузди. Тўққизинчи куни шамол ўз йўналишини ўзгартириб, рус денгизчиларини Шарққа олиб кетди. Улар Шпицберген оролининг ғарб соҳиллари ёнидаги ҳудудларга етиб келди. Ниҳоятда ёмон ҳаво ва ёмғирли шамол ҳаммаларимизни ҳолдан тойдирди. Ҳеч ким ҳеч нарсани кўрмаганлиги учун ҳеч ким ҳеч нарсани ўйлаб топа олмаганлиги ва ҳеч ким ҳеч нарсани ҳисобламаганлиги сабабли,